

проведеного дослідження свідчить про наявний творчий потенціал і прагнення до знань студентської молоді, що сприятиме розвитку їх загальних компетенцій.

1. Вікіпедія. Вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>

НАГОЛОШУВАННЯ СТУПЕНЕВИХ ФОРМ ПРИКМЕТНИКІВ У ПОЕТИЧНИХ ТВОРАХ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Сачко М.С.

Національний університет «Львівська політехніка»

Акцентна характеристика слів певних морфологічних класів у поезії є чи не окремим напрямком серед наукових акцентологічних досліджень. При опрацюванні поезії, – відзначає В. Винницький, – слід враховувати «дихотомний характер акцентуації лексем у поетичному вжитку. З одного боку – тут в основному зберігаються загальні закономірності і тенденції літературної мови, з другого – наголошування слів має й свої особливості: не завжди граматичні наголоси слів та їх форм збігаються в поетичних творах із наголосами ритмічними або функціонально маркованими» [1].

Ще Я. Рудницький присвятив свої розвідки про наголос у поезії Т. Шевченка і поетичний наголос в І. Франка, а І. Огієнко у мовознавчій монографії про український літературний наголос подає корисний матеріал із творів української класичної поезії. Цікаві студії про вивчення наголосу, підкріплюючи прикладами із поетичних творів, видрукувала З. Веселовська. В. Винницький започаткував «акцентуаційні етюди», тобто статті про акцентуаційний розвиток слів на матеріалі словників, акцентологічних праць і поезії 19-20 століть. В. Желязкова та Л. Палей написали кандидатські праці про наголошування слів в поетичних творах.

У поезії Лесі Українки вживається чимало різноманітних форм ступенів порівняння якісних прикметників, акцентуація яких загалом збігається із сучасною літературною нормою.

У наголошуванні форм вищого ступеня порівняння прикметників, які використовує поетка, простежуються певні закономірності. Компаративи, утворені від дво- або трискладових непохідних прикметників із кореневим чи флексійним наголосом за допомогою

суфікса *-ш-* (або його варіанта *-ч-*), мають наголошений корінь: дорожчий, дужчий, молодший, слабший, старший.

Ступеневі форми з суфіксами *-ш-* (*-ч-*), утворені від прикметників із суфіксом *-к-*, *-ок-*, що мають флексійний або суфіксальний наголос, уживаються з кореневим акцентуванням: нижчі, тяжчі, вищим.

Компаративи, утворені від двоскладових непохідних прикметників із наголошеним коренем (рідко закінченням або подвійним акцентуванням) за допомогою суфікса *-иш-*, виступають із наголосом на цьому суфіксі: дикіші, миліша, мудріший, простішу, світліші, синіше, старіші.

Форми вищого ступеня прикметників, утворені від дво-, рідше трискладових прикметників із суфіксом *-н-*, що мають кореневе наголошування, за допомогою суфікса *-іш-*, побутують із наголосом на цьому суфіксі: красні ший, лагіднішим, пильніші, радніший, сильніший, темніші, холодніша.

Компаративи, утворені від дво-, (рідко) трискладових прикметників із суфіксом *-н-*, які виступають із флексійним акцентуванням, за допомогою суфікса *-іш-*, функціонують із наголосом на цьому суфіксі: гучніші, дрібнішого, дурнішим, міцніша, смутніший, страшніший, тіснішою, чарівніший.

Форми вищого ступеня прикметників, утворені від непохідних, суфіксальних (із суфіксами *-ав-*, *-н-*), префіксально-суфіксальних прикметників за допомогою суфікса *-ш-*, зберігають наголос вихідної форми: величніший, вродливіша, дотепніші, суворіший, яскравішу.

Тільки поодинокий компаратив *прихильніша* вживається із суфіксальним наголошуванням.

Із двох акцентних варіантів щасливіший, які вживаються у сучасній українській літературній мові із кореневим і суфіксальним наголосами, Леся Українка використовує суфіксальне наголошування.

Суплетивні форми вищого ступеня у поезії Лесі Українки функціонують із кореневим (нормативним) наголосом: більший, гірший, кращий, ліпший, менший.

Цікаво, в поетичній практиці Лесі Українки рідко трапляються короткі форми вищого ступеня порівняння прикметників.

Таким чином, у поетичних працях Лесі Українки досить широко побутують різні форми вищого ступеня порівняння прикметників, які поділяються на два акцентні типи – кореневий і суфіксальний. І наголошування ступеневих прикметникових форм у цих типах у цілому (за винятком окремих компаративів) відповідає їх акцентуації в сучасній українській літературній мові.

У поетичному мовленні Лесі Українки функціонує немало синтетичних форм найвищого ступеня порівняння прикметників,

наголошування яких збігається із компаративами. З-поміж них виділяються два акцентні типи. Перший тип утворюють ступеневі форми, що вживаються з кореневою акцентуацією: найбільша, найвищий, найгірші, найдальших, найдорожче, найліпше, найменший, найкращий, наймолодший, найнебезпечніша, найстарша, найтяжчий найхмарніший.

Цікаво, що Леся Українка вживає діалектну форму *найщирші*: Ой леле! Жартуючи, я розказав найщирші свої почування [2].

У другий акцентний тип об'єднуються форми найвищого ступеня порівняння прикметників, які мають суфіксальне наголошування: найлютіший, наймиліша, найприкріше, найпрудчіші.

1. Винницький В. М. *Українська акцентна система: становлення, розвиток.* – Львів, 2002. – 6с. 2. *Українка Леся. Зібрання творів: У 12-и т.* – Київ: Наук. думка, 1975, т. 2. – С. 158.

МАНІПУЛЯТИВНІ ТЕХНІКИ У ДІЛОВОМУ СПІЛКУВАННІ ЯК ЗАСІБ УПРАВЛІНСЬКОГО ВПЛИВУ

Калінська О.П.

Національний університет «Львівська політехніка»

Маніпулятивні техніки в повсякденній і діловій взаємодії стають все більш витонченими і замаскованими, причому зростання благополуччя життя людей не призводить до зменшення цієї тенденції [1]. Не випадково, тому, проблема психологічного маніпулювання все частіше привертає увагу як зарубіжних, так і вітчизняних психологів, про що свідчить збільшення кількості публікацій у даній галузі, зокрема роботи Дж. Бюджентала, Дж. Хейлі, О. Тіхомірова, Дж. Гріндера, Ф.Пьюселіка, І.Горелова, Р.Бердвіссла, К.Лоренца, Ф.Скіннера, А.Піза, Е.Діхтеріха, В.Бехтерева, Г.Шиллера, Д.Райгородського, С.Кара-Мурзи, І.Черепанової, О.Романова, Є.Доценко, К.Каландарова, Г.Почепцова. Синтезуючи погляди різних дослідників можна визначити маніпуляцію як приховане управління людьми та їхньою поведінкою.

В технологічному процесі ділового спілкування вже з моменту початку спілкування присутня орієнтованість психічних процесів адресата маніпуляції на взаємодію з маніпулятором. У діловому спілкуванні адресат орієнтований на маніпулятора як на соціально значущого для нього партнера, оскільки саме з ним він пов'язує можливість обговорення і вирішення ділової проблеми. І в цьому